

Protokoll fört vid pleniföredragning

Finansavdelningen

Budget- och finansieringsbyrån, F1a

Närvarande
KS, AH, MP, CG, IZ, AZ, JJ

Frånvarande

Justerat
Omedelbart

Ordförande
Lantråd
Katrin Sjögren

Föredragande
Minister
Mats Perämaa

Protokollförare
Finanschef
Conny Nyholm

Nr 15

Ärende överfört från enskild föredragning 14.8.2024.

Utlåtande över finansministeriets brev till

Ålandsdelegationen av 8.5.2024 om avräkningen för år
2023

ÅLR 2022/7419

61 F1a

Beslut

Beslutades att lämna utlåtande till Ålandsdelegationen enligt **bilaga 1, F1a24P11**.

Hänvisning
D 10 24 04 1

Kontaktperson
Finanschef Conny Nyholm

Ålandsdelegationen
registratur@ambetsverket.fi
marine.holm-johansson@ambetsverket.fi

Ärende

Utlåtande över finansministeriets brev till Ålandsdelegationen av 8.5.2024 om avräkningen för år 2023

Ålandsdelegationen har gett landskapsregeringen möjlighet att lämna utlåtande över finansministeriets brev till Ålandsdelegationen av 8.5.2024 om avräkningen för år 2023.

Finansministeriets brev

Finansministeriet har i brev till Ålandsdelegationen av 8.5.2024 lämnat uppgifter om statsbokslutet och befolkningsandelen som grund för Ålandsdelegationens kommande beslut om verkställande av avräkningen för år 2023.

“Finansministeriet lyfter fram att i statens bokslut för finansåret 2023 bokfördes som diverse intäkter återtagandet av det överförda anslaget på 10 miljarder euro för lån och garantier till bolag inom derivatmarknaden för elektricitet som inte använts. Anslaget på 10 miljarder euro hade reserverats i tredje tilläggsbudgeten för 2022 men blev i sin helhet oanvänt. Anslaget var ett tvåårigt överföringsanslag som återtog då dess giltighetstid löpte ut 31.12.2023. Detta ökar inflödet under moment 12.39.04 Återtagande av överförda anslag med 10 miljarder euro, även om detta inte är någon egentlig inkomst för staten.

Åren 2019-2022 har i medeltal ca 0,6 miljarder euro per år bokförts som intäkter p.g.a. återtagande av överförda anslag. År 2023 var summan 11,3 miljarder euro i bokslutet av vilket 10 miljarder euro från anslaget till bolagen på elmarknaden.

Återtagandet av överförda anslag är enligt statens budgetbokföringen en inkomstpost men inte någon egentlig inkomst för staten och i affärsbokföringen bokförs inte posten som en inkomst. Finansministeriet vill dessutom påpeka att anslaget till bolagen på elmarknaden var mycket exceptionell och gjordes för att säkerställa elbolagens funktionsförmåga samt att trygga elmarknaden. Finansministeriet anser därför att denna post inte skall räknas med då avräkningsbeloppet för år 2023 beräknas.”

Landskapsregeringens ståndpunkt

Beräkningsmodellen för avräkningsbeloppet regleras i 46 § självstyrelselag (1991:71) för Åland. I 46 § första momentet definieras vilka inkomster som ska tas i beaktande vid beräkningen av avräkningsbeloppet enligt följande:

”Avräkningsbeloppet beräknas så att de i statsbokslutet för respektive år redovisade inkomsterna, med undantag för skatt på förvärvs- och kapitalinkomster, rundradioskatt, källskatt som betalas av begränsat skattskyldiga, samfundsskatt, tonnageskatt, lotteriskatt samt nya statslån (avräkningsbasen) multipliceras med ett visst relationstal (avräkningsgrunden).”

I detaljmotiveringen till 45 § i regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av självstyrelselagen för Åland (RP 320/2018) framgår att

”Det ekonomiska systemet för finansiering av självstyrelsens utgifter föreslås vara konstruerat så att alla statliga inkomster antingen ska omfattas av avräkningen (46 §) eller av skatteavräkningen (49 §). Undantaget är rundradioskatten och nya statslån som är de enda statliga inkomsterna som inte föreslås bli beaktade i det ekonomiska systemet (jfr. 46 och 49 §).”

I detaljmotiveringen i RP 320/2018 till 46 § 1 mom. framgår att

”Avräkningsbeloppet föreslås enligt 1 mom. i paragrafen beräknas utifrån de i statsbokslutet för respektive år, dvs. det år för vilket avräkningen verkställs, redovisade inkomsterna med undantag för skatt på förvärvs- och kapitalinkomster, rundradioskatt och källskatt som betalas av begränsat skattskyldiga (statens nuvarande budgetmoment 11.01.01), samfundsskatt och tonnageskatt (statens nuvarande budgetmoment 11.01.02), lotteriskatt (statens nuvarande budgetmoment 11.10.06) samt nya statslån. Det föreslås att denna beräkningsgrund i lagförslaget kallas avräkningsbas.”

I detaljmotiveringen i RP 320/2018 till 47 § Avräkningsgrunden och ändring av den, framgår att

”Paragrafens 2 mom. reglerar de situationer då grunderna för statsbokslutet genomgår ändringar som inverkar på avräkningsbeloppets storlek. Varje sådan ändring i statsbudgeten prövas utifrån vilken påverkan den medför på Ålands ekonomi. För att ändringen enligt 2 mom. ska vara befogad, bör någon av grunderna för bokslutets struktur förändras. Avsikten är att avräkningsbeloppet inte ska påverkas av tekniska förändringar av statsbokslutet.

Då de inkomster som bokförts i statsbokslutet kommer sig av gällande budget- och bokföringsbestämmelser, föreslås det att det i 2 mom. ska föreskrivas att avräkningsgrunden ska ändras, om grunderna för statsbokslutet ändras på ett sätt som påverkar avräkningsbeloppets storlek motsvarande en enhets förändring av

avräkningsgrundens andra decimal. Även mindre ändringar enligt paragrafen bör beaktas, om dessa under en längre tid var för sig eller sammantaget lett till förändringar i jämförelse med de förhållanden som var rådande då lagen antogs eller då avräkningsgrunden senast ändrades.

Sådana strukturella ändringar som avses i bestämmelsen kan exempelvis vara sektoriella överföringar mellan statsbudgeten och externa fonder, förändringar i uppgiftsfördelningen mellan staten och övriga delar av den offentliga ekonomin som inte har motsvarande effekt på Åland, bolagisering av statlig verksamhet samt förändringar i det sätt på vilket inkomsterna i statsbokslutet redovisas (bruttonettoprincipen). En strukturell ändring av statsbokslutet kan även vara arrangemang som innebär att inkomster vilka tidigare utgjort budgetinkomster kanaliseras förbi budgetekonomin för att återinvesteras eller användas för åtaganden som tidigare belastat budgetekonomin. Bedömningen av huruvida en ändring är strukturell görs med beaktande av att avräkningsgrunden är ett tekniskt relationstal.

Variationen mellan olika inkomstgruppers inbördes relationer föranleder inte i sig den ändring som avses i 2 mom. Det handlar om en inbördes ändring i statsinkomsterna till exempel då beloppet av de influtna direkta skatterna minskar och de indirekta skatterna på motsvarande sätt ökar. Det är naturligt att olika inkomstposters storlek varierar från tid till annan utan att sådana variationer i sig innebär att avräkningsgrunden ska ändras. Avräkningsgrunden ska inte heller ändras då det sker förskjutningar mellan olika skatteslag eller inkomstposter i statsbudgeten. Väsentliga ekonomiska effekter av förskjutningar mellan de skatter som ingår i skatteavräkningen och de som ingår i avräkningsbasen utgör däremot grund för ändring av avräkningsgrunden.”

Med hänvisning till ovanstående och 69 § självstyrelselagen som fastslår att självstyrelselagen är en lag på grundlagsnivå och att lagen inte kan ändras, upphävas eller avvika från annat än genom överensstämmande beslut av riksdagen och lagtinget, konstaterar landskapsregeringen att det inte finns någon laglig grund för att utesluta en del av inkomsterna i statsbokslutet för år 2023 vid fastställandet av avräkningsbasen som grund för beräkandet av avräkningsbeloppet. Landskapsregeringen konstaterar även att grunderna för statsbokslutet är oförändrade och att statsbokslutet för år 2023 har uppgjorts i enlighet med de budget- och bokföringsbestämmelser som var gällande när RP 320/2018 behandlades i riksdagen. Därmed föreligger inget behov av en ändring av avräkningsgrunden. Då självstyrelsesystemet är ett juridiskt system kan inte heller avvikelser göras eller praxis hur avräkningen ska verkställas ändras utgående från eventuella lämplighetsbedömningar.

Med hänvisning till det ovan anförda uppgår avräkningsbeloppet för år 2023 till 247.112.224 euro.

Lantråd

Katrin Sjögren

Minister

Mats Perämaa

FÖR KÄNNEDOM

Finansministeriet, avdelningschef, budgetchef Mika Niemelä,
mika.niemela@gov.fi

Finansministeriet, Budgetråd Johanna von Knorring,
Johanna.Vonknorring@gov.fi

Finansministeriet, Kanslichef Juha Majanen, Juha.Majanen@gov.fi

Ålands lagting, info@lagtinget.ax

Riksdagsledamot Mats Löfström, mats.lofstrom@riksdagen.fi